

Řetězové provádění

Mgr. Vladimíra Křenková, 2.ZŠ Propojení Sedlčany, D-VV

Už při studiu předmětu dějepisu na pedagogické škole jsem se zabývala otázkou, jak přiblížit žákům tak mrtvý předmět. Jak jim umožnit si na kus historie sáhnout? Jak v nich vybudovat lásku a úctu k předkům, jak vzbudit zájem patnáctiletých žáků o osobnosti 19. století? Hodiny dějepisu se snažím zpestřovat různými projekty, soutěžemi a exkurzemi, ale opravdu prožitkové hodiny historie se vším všudy jsme zažili na zámku ve Vrchotových Janovicích, kam jsme byli jako škola přizváni k právě se rozjíždějícímu projektu Řetězového provádění. Kdo chce strávit týden na zámku, kdo má zájem prolomit bariéru mezi průvodcem a návštěvníkem, kdo stojí o provázání několika předmětů, kdo chce dát dětem opravdovou šanci být v intenzivním kontaktu s historií? Pojděte se seznámit s projektem Řetězového provádění.

Budu konkrétní a popíšu několik dní na zámku Vrchotovy Janovice, které nám tu umožnila strávit paní kastelánka Ludmila Fiedlerová – spolu s učitelem pražské Základní školy v Křesomyslově ulici Hanušem Jordanem jsou autory tohoto projektu. Já a má kolegyně Blanka Moulíková jsme prakticky dotvořily projekt propojením mezi prováděním a po-prováděcím programem. Dnes jsme uváděny také jako spoluautorky. Vy sami si budete klást cíle a sami budete tvořit mezipředmětové vztahy. Vaší fantazii se meze nekladou.

Hned v úvodu musím poznamenat, že můj příspěvek je jen jakási návnada na chuť zkusit něco nového v rámci dějepisu. Ve Vrchotových Janovicích vzniklo tento rok za podpory OSF Praha „Metodické centrum Řetězového provádění“ pro všechny, kteří chtějí tento projekt zkusit kdekoliv jinde. Jeho hlavním cílem je navázat užší vztah mezi muzeem a školou.

Na konci letošního roku se také chystá příručka Řetězového provádění pod pracovním názvem „Nebaví nás, vás nudit“ od autorů tohoto projektu. Potřebné informace najdete v kapitole Kontakty.

OBSAH

1. Co je Řetězové provádění
2. Jak začít?
3. Kdo může provádět?
4. Příprava vlastního Řetězového provádění
 - 4.1. První den, práce s textem
 - 4.2. Provádění a práce v průběhu řetězu
5. Jak to chodí přes den
6. Reflexní činnost
7. Večery na zámku
8. Závěrečné hodnocení a prezentace Řetězového provádění
9. Závěr
10. Kontakty

1. Co je Řetězové provádění

Řetězové provádění je projekt pro skupinu žáků (10-25 člennou) v rozmezí od 12 do 15 let, který usiluje o navázání živého kontaktu s předky z minulého století. Základem je provádění návštěvníků žáky po prostorách historického objektu (může to být i park, historické jádro města, galerie, atd.). Popis expozice je proložen rozmanitými aktivitami, zážitkovou činností a výměnou rolí průvodců. Skupina žáků si rozdělí místa při provádění zámku a tak jako řetěz je složen z malých, ale pevně do sebe zapadajících částí, tak skupina musí po celou dobu fungovat a vzájemně, plyně na sebe navazovat. Žáci se stávají články řetězu a po jednotlivých úsecích si předávají slovo. Zodpovědnost každého článku nemusím zdůrazňovat, neboť každé selhání článku vrhá špatný stín na všechny účastníky. Je třeba tuto filosofii projektu studentům vysvětlit. Ve fázi učení textů si pak jednotlivé články pomáhají a snaží se svou práci dobře odvést. Snaha o dokonalé provádění, vzájemné navazování, platí i ve vztahu minulost a současnost, učitel a žák a v neposlední řadě i průvodce a návštěvník.

A jak vlastně projekt vzniknul? V roce 1994 přijela na zámek skupina žáků devátého ročníku ZŠ Křesomyslova, Praha 4 na školní výlet s učitelem Hanušem Jordánem, spoluautor projektu. Speciálně připravená prohlídka a pobyt na zámku měl vyvrcholit novým předmětem – průvodcovství. Nezájem, nuda a útrpné pohledy teenagerů způsobily nabídku výměny rolí. „Pojďte si zkusit provádět a zaujmout!“

Výměna rolí je dokonalá. Učitel je ten co naslouchá, radí, povzbuzuje, nabízí fakta, pomáhá, stojí v pozadí s pracovníkem zámku mezi návštěvníky a je stále při ruce. Žák, který byl dříve v roli otráveného posluchače, se snaží zaujmout, spolupracovat, nechce být zaskočen otázkou návštěvníka, takže sbírá informace a detaily o svém exponátu. Musí být přítomná chuť si hrát a vůle vydržet. Ideální je flexibilita žáků, schopnost improvizace a nových nápadů. Originalita každého z průvodců je vítaná.

Návštěvník je upozorněn, že je účastníkem projektu Řetězového provádění a může si vyžádat normální prohlídku. Ještě se tak nestalo a většinou bývá překvapen. Těší se, co nového přinese další úsek trasy prohlídky. Více si zapamatuje a je aktivně vtažen do historie. Na trase se jako návštěvníci můžete potkat s dívkou v dobovém kostýmu, pánové zakusí, jak se cítili muži v kravatě 19. století, čeká vás spousta otázek a překvapení.

Jak jsem zmínila výše, ZŠ Křesomyslova jezdí na zámek jako vyvrcholení praxe předmětu průvodcovství. Naše škola se projektu účastní od roku 1999 a já jsem absolvovala celkem pět těchto setkání. A jaké předměty lze za tento týden zvládnout? Myslím, že na to zvědavý učitel přijde sám a praxe napoví. Na závěr bych se k této otázce ráda vrátila.

2. Jak začít?

Pro tento netradičně strávený týden v prostorách historického objektu jsou zapotřebí dvě strany: Škola, která projekt podpoří, zaštití a vyšle dva kantory. Z nedostatku pedagogických pracovníků a problémům uvolnění hned dvou učitelů na konci školního roku, je možné vzít pomocnou sílu starší 18 let se zájmem tento projekt provozovat (od letošního roku díky MCŘP je k dispozici vždy alespoň jedna asistentka/asistent). Nemusím zdůrazňovat, že jde o 24 hodinové pracovní nasazení. Prováděcí částí dne nic nekončí a začíná doba reflexí, dojmů, nového bádání, relaxace a třeba práce v parku. O tom níže.

Druhou stranou je správa muzea či památkového objektu, která svolí a pomůže mládeži si na historii opravdu sáhnout. Je třeba najít ochotného muzejníka, který chce naslouchat, porozumět dospívajícím, má snahu přiblížit to, na co se návštěvník jen dívá. Bere na sebe obrovskou zodpovědnost a riziko poničení exponátů. Musí oplývat velkou dávkou odvahy a chuti pomoci prolomit bariery studentů a zdánlivě mrtvé vědy – historie. To bych zdůraznila jako hlavní problém, kde vzít tyto ochotné zprostředkovatele dějin. Jak přesvědčit o nutnosti a prospěšnosti tohoto projektu.

Riziku poničení instalace se musí předejít neustálým vštěpováním a maximální soustředěností průvodců. Musí sami převzít zodpovědnost nad svým úsekem trasy a pečovat o něj. Pedagog s pracovníkem muzea je stále na trase.

Dalším problémem, který může nastat, je technické zázemí prostor zámku. Mám na mysli dostatek ubytovacích a sociálních zařízení. To vše se povedlo právě ve Vrchotových Janovicích díky obrovskému nadšení a schopnostem paní kastelánky.

Když toto vše najdete, pak už nezbyvá jen dát dohromady 10 až 25 stejně nadšených kluků a holek – budoucích mladých průvodců.

3. Kdo může provádět?

Na tuto otázku je jednoduchá odpověď. Mohou provádět všichni, kdo mají zájem. Žáky si zásadně nevybírám. Měřítkem nejsou dovednosti či vědomosti žáka, i když mnoho návštěvníků soudí, že jde o skupinu se zaměřením na historii nebo přímo obor průvodcovství.

Je to projekt opravdu pro všechny, kteří se rozhodnou a mají vůli vydržet po celou dobu provádění. Zdůrazňuji, že by tento projekt neměl být za odměnu či snad za dobrý prospěch. Naopak, naprosto prospěchově rozdílná skupina se skvěle doplňuje. Ten, kdo má perfektní pamatovací schopnosti, nemusí umět improvizovat, nemá plnou hlavu nápadů a nemusí chtít spolupracovat. Každý z žáků vyniká něčím jiným a právě v tomto prostředí má jedinečnou možnost se projevit. Škála možností je nevyčerpatelná. Někdo má perfektní organizační schopnosti, někdo má výrazný mluvený projev, někdo se rád předvádí a jiný zase motivuje další články řetězu. Nejde o to, kolik toho každý zvládne, ale jak se o to pokouší. Snaha žáků překonat sama sebe je odměnou nejen pro rodiče a učitele, ale hlavně pro ně samotné. Ve škole naprosto průměrní žáci tak mají možnost vyniknout a vybrat si prostor, který je jim blízký. Je důležité právě u těchto dětí klást důraz na jejich rozhodnutí, kam se

v řetězu chtějí zařadit. Zda řekne tři věty nebo dvacet je pomíjivé. Jde o pomyslnou minutu slávy, kterou prožívá po zvládnutí těchto třech vět.

Věková hranice také není předepsaná. Původně byl projekt zaměřený na žáky devátých ročníků, ale právě naše škola vyjela i s mladšími. Žáci pátých ročníků zde strávili tři dny a také prováděli. Důležité jsou cíle s kterými kantor přijíždí.

4. Příprava vlastního Řetězového provádění

4.1. První den, práce s textem

Žáci přijedou a po ubytování absolvují prohlídku zámku. Budoucí průvodci jsou v roli návštěvníků. Již v průběhu prohlídky si promýšlí, jaká část by pro něj byla nejlepší a po konzultaci s učitelem si vybere své místo v expozici. Je důležité, aby volba byla svobodná a pedagog upozornil na složitější úseky, na náročnost učení při určitých specifických poruchách učení. Nejlépe se osvědčila předběžná konzultace pedagoga a muzejníka před okamžikem vybírání – mimo skupinu budoucích průvodců. Žáci si pak mohou svobodně vybírat – nicméně s nenápadným dohlédnutím na to, aby si uložili úkol, který s určitým nasazením budou schopni splnit.

Doporučuji, aby první a poslední článek řetězu byl hodně výrazný. První má za úkol nastartovat celou prohlídku, přivítat skupinu a hlídat časy, aby se nesešli návštěvníci na podestách. S pouštěním skupin pomáhá učitel, či pracovníci zámku. Koncová část řetězu má za úkol poděkovat za pozornost a ve zkratce obeznámit návštěvníky s projektem a školou.

Po rozmístění řetězu na trase průvodci obdrží text, který je dědictvím z minulého řetězového provádění. Muzejník určí minimum informací, které musí být sděleny. Pak už záleží na schopnosti každého z průvodců, co si přidá, kde bude pouze interpretovat a zda rozvine své, třeba i dramatické projevy. Zkrácení textu nijak nesnižuje zážitek účastníka, a jak poznamenává autorka projektu, mnohdy působí jako rafinovaná finta, kdy jeden z průvodců popisuje celý pokoj a druhý se soustředí na jeden exponát v interiéru.

Práce s textem je u každého účastníka nanejvýš dlouhá. Některý žák je schopný se svůj text naučit za 2 hodiny a jinému to trvá celý den. Tato fáze projektu je velice důležitá a učitel s pracovníky muzea má nejvíce práce. Neustále se pohybuje mezi studenty, konzultuje, pomáhá vymýšlet jiná slovní spojení, odstraňuje chyby a „přeřeky“, které se snadno fixují. Povzbuzuje, vyptává se, shání nové materiály a poukazuje na případné problémy. Tréma a výpadek textu mohou průvodce překvapit a naprosto rozhodit. Klade důraz na kulturu mluveného slova, na gestikulaci, na celkový projev a vystupování žáka.

Pedagog učí průvodce se učit, muzejník sleduje správnost a rozsah textu. Jak bude text podán a čím bude obohacen, prokonzultuje učitel s muzejníkem. Jedné dvojici dříve nešel naučit souvislý text. Zvolily formu otázek a odpovědí. Bylo to příjemné zpestření a návštěvníci přijali tento nápad jako velice originální.

Každý, kdo se cítí připraven k zítřejšímu provádění, se nechá přezkoušet učitelem či muzejníkem a řetěz se nerozběhne dříve dokud všechny články plynňě nenavazují. V pozdních večerních hodinách nebo druhý den ráno následuje generální zkouška celého řetězu i s praktickými úkoly, kdo se postará o převody návštěvníků po chodbách atd... Mohu z vlastní praxe podotknout, že často ještě ve spacáku slyšíme přeřikávání textů a věty: „To nemohu zvládnout.“ Pokud technika dovolí, je dobré generální zkoušku natočit na video a budoucím průvodcům pustit. Všechny obavy a rozpačitosti musí ven, aby nenastal případný blok ze strany žáka.

4.2. Provádění a práce v průběhu řetězu

Vlastní provádění může nastat tehdy pokud jsou všechny tři strany (učitel, muzejník a mladý průvodce) přesvědčeny o tom, že se řetěz nepotrhá. Jak už jsem upozornila, návštěvníci jsou před prohlídkou seznámeni o účasti na projektu a mají právo odmítnout. Z mé vlastní zkušenosti je dobré, když se o reklamu a propagaci projektu snaží také kantor. Vždy měsíc před termínem provádění obvolám a rozesílám pozvánky vzdělávacím zařízením, ústavům, důchodcům a jiným organizacím, aby práce průvodců byla využita a vzorek návštěvníků pestrý. Školám a školkám nabízíme i prohlídky parku s možností výtvarné či přírodovědné činnosti.

Počet prohlídek denně je různý, ale jisté je, že díky řetězu se jich může uskutečnit daleko více, než s běžným průvodce.

Během prohlídky musí panovat disciplína a kázeň průvodců, aby si vrzáním a dupáním v patře nekazili celkový dojem prohlídky. Pro návštěvníka musí být překvapení, co že ho za dalšími dveřmi čeká. Proto si průvodci na svá místa mohou brát tiché společníky pro krácení času při čekání na další skupinu. Většinou je to kniha, křížovka, společenská hra nebo hudba ze sluchátek. Jídlo není vhodné, ale bez pití se průvodce prostě neobejde. Musí dbát na čistotu a zachování instalace v muzeu. Nesmí používat sbírkový nábytek pro své potřeby a sahat na exponáty. Na to samé by měl umět taktně upozornit návštěvníka třeba o dvě generace starší. Musí zvládnout jednat s dospělým, umět přiznat, že něco neví.

Že šaty dělají člověka, nemusím moc rozvádět. Doporučuji na toto přísloví upozornit průvodce předem, aby nedocházelo k zbytečným pocitům viny. Průvodce v roztrhaných „džínách“ nevypadá důstojně a nebudí u návštěvníků nutnou dávku respektu.

Pedagog s muzejníkem jsou na v expozici a dohlíží na průběh provádění. Pozor, nejsou strašáky, ale konzultanty. Velice citlivě se snaží s žáky komunikovat a hlavně po první prohlídce je neodradit, spíše povzbudit. Vždyť pro mnohé studenty je to první projev pro tak širokou veřejnost. Zde se právě projeví budovaná důvěra mezi pedagogem a žákem během projektu. Učitel by měl být nenápadným členem skupiny návštěvníků a maximálně neverbálně pomoci. Průvodce si musí na svém poli poradit sám, i když učitel by měl být stále nablízku.

Kromě pauzy na oběd není možné, aby si průvodce po skončení svého úseku odcházel. Rušil by tím ostatní průvodce i návštěvníky. Žáci mají přestávku po dohodě s učitelem, když se na smluvenou dobu nesejdou návštěvníci. V čase pauzy

vzniká prostor pro nové učení textu, pro vyhledávání dalších informací, či učení se textu kolegy pro případ nenadálého zastoupení.

Často se stává, že po několika dnech mají někteří průvodci pocit, že vše zvládli a začínají text drmolit. Pedagog spolu s muzejníkem by se měl snažit jim najít novou práci, rozšířit text a dále společně pracovat na mluveném projevu. Jednoduchý text v cizím jazyce by pro poslední ročníky neměl být překážkou. Hlavním úkolem je teenagery dále motivovat.

Ještě musím dodat, že průvodci by v dalších dnech měli zvládnout text přizpůsobovat dle potřeby návštěvní skupiny. Kratší a zábavnější forma textu s vtahováním do prohlídky pomocí písniček a jednoduchých otázek je určena těm nejmenším. Naopak nabytý text informacemi a detaily vystavované expozice uvítají starší návštěvníci.

5. Jak to chodí přes den

Pro lepší představu nastíním v několika bodech časový program dne.

7.00	budíček
7.30	služba dělá snídani, nákupy, ostatní hygiena
8.00	snídaně
8.30	příprava na provádění,
8.55	všichni průvodci na svých místech
9.00 – 12.00	provádění
12.00 – 13.00	oběd
13.00 – 17.00	provádění
17.00 – 18.00	volná zábava
18.00	večeře
19.00 – 22.00	večerní aktivity
23.00	večerka

6. Reflexní činnost

Cítím potřebu této činnosti dát samostatnou kapitolu, protože za léta praxe je to ta nejdůležitější část celého projektu.

Své zážitky mladí průvodci sdělují neustále a okamžitě během prohlídek. Jsou plní emocí z nového prostředí, ale hlavně z nové a neznámé role. Hned první den jsou žáci upozorněni na možnost sdělování svých pocitů písemnou formou do návštěvní knihy. Zpočátku jsou ostýchaví a psaná varianta není pro dnešní mládež zrovna populární. Však jeden to zkusí a kniha se rázem stane vrbou a symbolem svěřování. Jednotlivé články řetězu si dopisují a čtou pocity svých kolegů. Nejednoho návštěvníka je pochváleno a povzbudí, a tak je rázem u stolečku s touto knihou velká tlačenice. Samozřejmě je to velký pramen pro nás pedagogy a pracovníky muzea. V posledních letech jsme na požádání průvodců část knihy s jejich pocity kopírovali jako památku na jejich netradičně prožitý týden. Vzniká tady jakási forma „řetězového denníku“. Jen na ukázkou si dovoluji citovat jednoho z průvodců:

“...Právě probíhá poslední přestávka a poslední 4 hodiny v zámku. Uteklo to jako voda a mě se nechce domů. Na strach z první prohlídky jsem už zapomněla a práce průvodce mě moc baví. Byla tu skvělá atmosféra a příjemná parta. Všem děkuji a nikdy nezapomenu.“

Tyto nahodilé reflexe však nestačí. Je třeba vyslyšet všechny články řetězu, je třeba komunikovat, je třeba odstranit nežádoucí pocity, je třeba znát pocity druhých. Jen tak může řetěz druhý den fungovat, jen tak se řetěz může lépe znát. Většinou po večeri a po jedné ze sportovních aktivit se sejdeme jako celá skupina a vytvoříme takzvaný „komunitní kruh“. Vhodné a citlivé otázky pedagoga pak směřují k průvodcům a pomáhají řešit konkrétní situace, pocity. V neposlední řadě napomáhají tmelit nový kolektiv. Zásadou je, aby na vyřčenou otázku odpověděl každý z kruhu a pokud možno ho ostatní respektovali a poslouchali. Z kruhu se ven nic nevynáší a poslední otázka či závěrečná slova by měly povzbudit a naladit do dalšího dne. Jen pro příklad pár otázek: „Jak proběhl dnešní den? Z čeho máš dnes radost a co by si chtěl zlepšit? Jaký pocit máš z dnešních návštěvníků?

Co jsi udělal dnes pro to, aby řetěz fungoval?“

Učitel naslouchá, může přizvat i pracovníka muzea a s danými reflexemi dále pracovat. Mladý průvodce nesmí mít pocit, že byla jeho slova zneužita, nebo snad nevyslyšena. Důvěru zklamaného žáka těžko získáváme nazpět. Každý článek musí mít pocit nepostradatelnosti a jedinečnosti.

Tato reflexe musí proběhnout každý den, protože každý den přinese něco nového a nečekaného. Průvodci se na dojmy a zážitky ostatních velice těší. Pro pedagoga je to výzva na každý další den.

Zajímavé je hodnocení návštěvních skupin. Nejvíce si průvodci pochvalují starší návštěvníky plné zájmu o věc a naopak z jejich vrstevníků mají obavy. Nedokážou pochopit, že jim někdo šlape po jejich práci, že někdo nedává pozor, či vyrušuje prohlídku. Najednou pochopí nelehkou pozici kantora, který si pro své žáky něco připraví a oni to nerespektují. Snad jim tento pocit zapamatují a stanou se tolerantnějšími a vstřícnějšími posluchači.

7. Večery na zámku

První rok účasti na projektu Řetězového provádění jsme já ani má kolegyně nevěděly, jak bude celý den probíhat a na večerní program jsme si nic zvláštního nepřipravovaly. Předchozí skupina žáků z Prahy se po večerech zabývala pomocnými pracemi v parku – pletí náletů a sportovní činností. Obě aktivity jsme s našimi průvodci také absolvovali. Fyzická práce je po duševní tou nejlepší relaxací. Žáci měli také dobrý pocit, že pomáháme tak krásnému parku přežít.

Po celém dnu stráveném v prostorách zámku jsou sportovní aktivity nutností. Doporučuji si sebou vzít sportovní potřeby a vybavení. Za letních teplých večerů lze na vyhrazeném místě tábořit a dělat oheň. Noční park přímo vyzývá k bojovkám, či bobříkům odvahy.

Další možností byly společenské a dramatické hry zaměřené na lepší stmelení kolektivu, neboť při malém počtu zájemců z devátých ročníků se přibírají žáci z tříd

osmých. Skupina je tudíž nová a průvodci se v mnohém seznamují a sbližují. Hry mají naprosto jiný ráz díky prostorám zámeckého parku, nádvoří či přímo v zámku.

Mou druhou aprobačí je výtvarná výchova a tak se objevují nové možnosti, jak toto místo dýchající inspirací využít. Mnoho večerů proběhlo s uhlem v ruce při kresbě starých stromů, architektonických detailů, či kresbou portrétů osobností, které expozice nabízí. Také jsme navrhovali šaty a klobouky pro bývalou majitelku zámku, vymýšleli motiv na pohlednici, kterou dříve malovala jedna z hostů janovického zámku. Práce lze vystavit v průjezdu nádvoří a malá zámecká galerie je na světě.

A jak se vlastně bavili na zámku pře sto lety hosté, jako jsme byli teď my? Nezbyvalo než se podívat do kroniky Vrchotových Janovic a nápady byly na světě. Při špatném počasí jsme odcházeli do zámecké knihovny, kde probíhaly čtecí večery. Každý den jiné téma – horory, pohádky Oskara Wilda, moudré povídky a citáty, ale nejvíce nás oslovil život a osudy posledních majitelů. Vždyť byli tak blízko a my jsme byli jejich hosté.

Nesměla chybět ani muzika a tak jsme si na nádvoří dělali malé koncerty vážné hudby - pod hvězdným nebem jhla srdce i těch největších „tvrďáků“.

Loňský rok proběhl na podzim a deváťáky čekaly přijímací zkoušky. Nezbyvalo než se věnovat jazykovým rozborům a diktátům. Jako materiály jsme použili průvodcovské texty.

Poslední noc je vyvrcholením celého pobytu na zámku a jakýmsi poděkováním původní majitelce. Se svíčkou v ruce se odebereme na místní zámecký hřbitůvek a v tichosti rozjímáme, co nám celý pobyt přinesl a jak já sám jsem toto místo obohatil. Je to velmi hluboký zážitek a v dnešním urychleném světě vzácná chvíle. Průvodci mohou dokonale pocítit ducha místa a vše co s minulostí souvisí. Jakoby se uzavřel kruh souvislostí, které byly na začátku tak vzdálené. Vrchotovy Janovice byly a jsou ostrovem v každé duši člověka. Jsou místem vzpomínek, tvořivosti a lidského snažení. Spousta teenagerů se na tento ostrov vrací. Většinou na další ročník Řetězového provádění. Dlouho stojí na svém místě a vybavují si svůj starý text, který je letos trochu pozměněn.

8. Závěrečné hodnocení a prezentace Řetězového provádění

Poslední den jsou průvodci trochu smutní a tak trochu netrpěliví na závěrečnou prohlídku, kdy přijíždějí rodiče a ti nejbližší. Pocit, že ve skupině stojí máma s tátou, v některých vzbudí obrovskou trému a některé průvodce vyburcuje k překvapení či všetečné otázce.

Po poslední prohlídce se všichni průvodci shromáždí ve velké zámecké knihovně a následuje zhodnocení celého projektu samozřejmě většinou kladně. Po celou dobu provádění učitel i muzejník sbírají nápady a vyřčené perličky každého z průvodců. Ty jsou pak obsaženy v pamětních listech. Jsou to originální texty – pro každého průvodce jiné, jejichž příprava je dost náročná a celkové vyhotovení provádí muzejník. Je to časově náročná práce, ale průvodci si o to víc svých listů váží a cenní.

Jako poděkování muzea za výpomoc v provádění obdrží každý z žáků kartičku „čestných hostů“ s volnou vstupenkou na 10 let. Je to krásný dárek, ale já myslím, že po tak zážitkově náročném týdnu by se každý navracel rád.

K hodnocení celkové práce patří i návštěva ředitele školy, starosty města, hodnocení v tisku, rozhlase a televizi.

Učitel ještě každého žáka zhodnotí ústně a s pocitem dobře odvedené práce se každý rozjede domů. Ve škole se pak pouští videové nahrávky z různých fází provádění, instaluje se fotodokumentace a malá dílka, která vznikla pod rukou průvodců.

9. Závěr

Na závěr použiji slova paní kastelánky Ludmily Fiedlerové: „Řetězové provádění vzniklo jako okamžitý nápad, kterým jsme před 8 lety vyřešili situaci jedné pečlivě připravené a posléze nepovedené prohlídky – rozvinulo se do podoby živého dlouhodobého projektu jednoho muzea a stále se zvětšujícího okruhu škol. Tento projekt nemusí být pouze janovickou specialitou. Zájemci byla vyzkoušena jeho snadná přenosnost, je fungujícím klíčem k otvírání bran do minulosti tam, kde budou chtít - v muzeích, galeriích, hradech, zámcích či parcích.“

Jako pedagogové sami cítíte, že nejde jen o propojení předmětů českého jazyka, dějepisu, občanské, tělesné, výtvarné výchovy, přírodopisu a nově vznikajícího předmětu osobnostně sociální výchovy.

V prvé řadě jde o malé překračování stínů těch, kteří si z počátku nevěřili, a od kterých by to mnozí nečekali. Ti, kteří nemluví, mluví, a před celou řadou diváků. Jde o kulturu mluveného projevu, vystupování, řešení situačních problémů a komunikace s dospělými.

Pro pedagoga má Řetězové provádění nemalý význam. V průběhu projektu se o svých žácích dovídá řadu nových, často skrytých skutečností. Ve škole mohou směřovat ke konkrétnímu lákavému cíli, navazovat na projekt a využívat jej při další práci.

Z vlastní zkušenosti musím konstatovat, že je to velice náročný a intenzivní týden plný tvůrčí práce, ale i radosti. Odměnou jsou zářící oči průvodců a slova v kronice, která použiji na úplný závěr:

„Myslím, že tento týden byl pro každého něčím výjimečným, něčím zvláštním. Myslím, že v každém zůstalo kousek něčeho krásného. Týden na zámku se mi moc líbil a už asi nikdy nic podobného nezažiji. Sidonii (původní majitelka zámku) jsem dříve neznala, ale teď ji obdivuji a vážím si jí. Rozloučením s ní jsme ukončili báječný týden, na který nikdy nezapomenu a vždy se sem budu ráda vracet.“

Takže seberte odvahu a obraťte se Metodické centrum přímo na zámku ve Vrchotových Janovicích a objevte vhodný historický objekt ve vašem kraji. Hodně úspěchů a nových nápadů při objevování historie trochu jinak.

10. Kontakty

Mgr.Ludmila Fiedlerová, kastelánka zámku Vrchotovy Janovice a vedoucí Metodického centra projektu Řetězového provádění: vrchotovy.janovice@nm.cz,

tel. 317 835 181

Mgr. Vladimíra Křenková, učitelka II.ZŠ Propojení, lektorka projektu Řetězové provádění: vladka.krenkova@volny.cz